

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/do-pobrania/katalogi/150563,Koscioly-i-zwiazki-wyznaniowe-w-Polsce-1917-1989-Katalog-publicacji-2000-2021.html>
28.02.2026, 09:36

Kościół i związki wyznaniowe w Polsce 1917-1989. Katalog publikacji 2000-2021

20.09.2021

Dzieje Kościołów i związków wyznaniowych na ziemiach polskich – w czasie II wojny światowej i w latach „ludowej” Polski – cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem badaczy. Zderzenie religii z ideologiami totalitarnymi pozwala bowiem nie tylko odtworzyć jednostkowe dzieje duchownych czy wiernych, opisać losy wspólnot, ale także skłania do namysłu nad mechanizmami zniewalania człowieka – nie tylko w wymiarze fizycznym, ale również duchowym.

Instytut Pamięci Narodowej, wydając szereg publikacji dotyczących historii Kościoła w latach okupacji – niemieckiej i sowieckiej – przede wszystkim uporządkował badania nad dziejami Kościołów i związków wyznaniowych w latach powojennych. Przyniosło to efekt w postaci kilkuset publikacji naukowych, popularnonaukowych i edukacyjnych, które nie tylko pozwalają poznać historię Kościołów i represji, którymi doświadczał je reżim komunistyczny, ale także umożliwiają głębszy wgląd w istotę czerwonego totalitaryzmu. Przybliżają one jego założenia ideologiczne, opisują narzędzia realizacji polityki antyreligijnej oraz pozwalają poznać sylwetki scenarzystów działań antywyznaniowych i ich bezpośrednich wykonawców.

Polska „pojałtańska” była państwem niemal jednolitym wyznaniowo – większość społeczeństwa deklarowała jako swoje wyznanie religię rzymskokatolicką. Stanowiło to olbrzymie wyzwanie dla komunistów odwołujących się do ideologii materialistycznej. Po wstępnej fazie wzajemnego „mijania się” państwa i Kościoła od końca lat 40. – po spacyfikowaniu podziemia i jawnej opozycji – władze reżimu rozpoczęły zdecydowaną walkę z religią i Kościołem. Do drugiej połowy lat 70. Kościół katolicki był jedynym zinstytucjonalizowanym przeciwnikiem systemu komunistycznego. To na nim koncentrowało się wiele działań aparatu partyjnego, administracji państwowej czy bezpieczeństwa. W kolejnych latach, przede wszystkim ze względu na wybór Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową, rola Kościoła ewoluowała na tyle, że w latach 80. stał się on „trzecią siłą”, swoistym mediatorem między opozycją a totalitarną władzą, zaś w latach 1988-1989 gwarantem zawierania przy Okrągłym Stole kompromisu.

Oddawany w ręce Czytelników katalog prezentuje publikacje naukowe, popularnonaukowe i edukacyjne, które dotyczą historii Kościołów i związków wyznaniowych na terenie Polski (także okupowanej) w XX wieku. Pozwalają one na fascynującą podróż po najnowszych dziejach Polski – opisując wydarzenia dramatyczne i radosne, zjawiska znane i zapomniane, bohaterów i zdrajców, ukazując przypadki ludzkiej niezłomności i upadku. Zapraszamy do lektury.

Zespół Wydawnictwa IPN

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Nowość

KATALOG
PUBLIKACJI
2000–2021

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE W POLSCE

W LATACH 1917–1989

Kościóły i związki wyznaniowe w Polsce 1917–1989. Katalog publikacji 2000–2021

Pliki do pobrania

[Kościóły i związki wyznaniowe w Polsce 1917–1989. Katalog publikacji 2000–2021 \(pdf, 52.19 MB\)](#)